

INTEGRAAL KOERSDEBAT PROVINCIE UTRECHT

19 april 2018

Overzicht reacties op presentatie Tourteam en de opbrengsten uit de andere participatiegesprekken

Tijdens het Integraal Koersdebat over de Langetermijnvisie 2050 presenteerde het Tourteam de strategische maatschappelijke opgaven in 2050. Dit werd aangevuld door de provincie Utrecht met de opbrengsten uit de andere participatiegesprekken zoals de startbijeenkomst, online enquête en de gesprekken op locatie. Hieronder zijn de reacties van de deelnemers opgenomen aan de hand van de volgende drie vragen:

1. Wat spreekt je aan?
2. Wat mis je?
3. Waar zitten je zorgen?

WAT SPREEKT JE AAN?

VISIE/KEUZES

- **Algemeen**
 - Integrale visie op slimme, groene, gezonde groei. Groei inzetten voor urgente transformaties
 - Eén alles omvattend plan!
 - Overzicht van ambities is mooi. Nu verder afstemmen tussen provincies en regio's en dan een realistische keuze maken
 - De integrale benadering. De gezonde stad zou wel meer op de voorgrond mogen
 - Dat er steeds meer aandacht komt voor een integrale aanpak van de verschillende beleidsvelden
 - Duidelijke keuzes – robuuste indeling provincie
- **Landbouw**
 - Landbouwvisie spreekt aan. Provincie wél actief in debat / groene hart blijven. Regie op inrichting en functies
 - Landbouwvisie spreekt aan: sector lost het zelf op. Geen nieuwe regels.
 - Duidelijke en radicale visie op landbouw. Ik weet niet of ik het ermee eens ben, maar het is wel inspirerend
 - Transitie landbouw: permacultuur
 - Boeren die natuur onderhouden. Boerennatuur

PROCES

- Aansprekend: het goed voorbereide proces
- Aanpak participatie
- Breed geïnventariseerd, veel informatie opgehaald
- Dat geprobeerd wordt om bottom-up vanuit betrokkenen te redeneren. Helaas worden de 'gewone' inwoners niet bereikt

NATUUR & LANDSCHAP

- Wat mij aanspreekt is dat bij elk onderzoek natuur, beleving, recreatie, new living als hoogste eruit komt. Maar ook zorg: toch zijn we op weg om vol te laten lopen
- Behoud van natuurwaarden
- Behoud natuur en versterking waarden
- Robuuste landschappen
- Gebruikslandschappen rond de stad en dorpen

WATERBEHEER

- Functie volgt peil

GEZONDHEID

- Ambitie: gezonde leefomgeving
- Sociale woonvormen kunnen een belangrijke bijdrage geven aan de (geestelijke) gezondheid van de betrokkenen
- Zonnepanelen boven de snelweg fijnstof tegen te gaan!

STEDELIJKE ONTWIKKELING

- Verdichte stad, zowel bouwen als energie
- Inzetten op stedelijke ontwikkeling versus landelijk gebied
- Gezonde groot stedelijke milieus: kansen

MOBILITEIT

- Mobiliteitshub Vijfheerenlanden (Klaver). Lightrail naar Utrecht centrum in combinatie met fietsverbinding 'achterland'. Plus Woerden plus Maarssen plus Driebergen/Bunnik
- Mooie woorden over fietsen maar in de recente mobiliteitsvisie van de provincie ontbreekt elke ambitie op dat niveau
- Bevolkingsprognoses moet je niet absoluut nemen. De ervaring leert dat de mobiliteit er niet goed in zit: studenten blijven in de prognose in de Universiteitsstad wonen. Dat is niet conform de historische realiteit

WAT MIS JE?

VISIE/KEUZES

• Algemeen

- In het aanbod missen de waarden
- Ik mis ambitie. Wel: waar wil je staan in 2050? Niet: waar ben je goed in? Wat ontbreekt om je ambitie te verwezenlijken?
- Ik mis integraliteit: keuzen → geluk (jongeren). Welke integrale koers?
- Keuzes maken; nu nog een optelsom van ambities. Je kunt niet alles goed doen.
 - o Analyse van vestigingsbehoefte: hoe meer huizen je bouwt hoe meer mensen in Utrecht kunnen komen; de prognoses van het CBS zijn gebaseerd op vaak niet realistische prognoses van gemeenten.
- Voor de korte termijn hebben we die keuze niet. Groei moet gefaciliteerd worden.
- Niet in 2050 maar nu al niet meer in staat om bepaalde milieus te realiseren en bepaalde doelgroepen te faciliteren
- Besef dat je een duidelijke keuze maakt door primair in te zetten op stedelijke verdichting → Een groot deel van de vraag kan niet geaccommodeerd worden
- Bieden problemen ook kansen?
- Iets marginaals als archeologie komt niet (?) voor op de posters. Hoe ga je om met marginale aandachtsgebieden?
- In de verhaallijn is het aanbod van Utrecht vooral economisch ingestoken. Wat bieden we de individuele mens en de natuur?
- Het gewicht dat de verschillende vormen van input (enquête, tour, discussies) wordt toegekend

• Leefbaarheid

- Leefkwaliteit & geluk centraal
- Weinig aandacht voor vergrijzende samenleving; langer zelfstandig wonen voor ouderen
- Ik mis een onderbouwing van de draagkracht bij de stedelijke bevolking In verband met bevolkingstoename. Waar zijn nog inbreidingslocaties? Wat is de invloed op sociologische omstandigheden?
- Waarom laten we de bevolking in Utrecht toenemen en niet ergens anders?

• Veiligheid

- Veiligheid
- Gezonde én veilige leefomgeving
- Veiligheid als factor in ontwikkelingen zoals verdichten, klimaat en energietransitie
- **Landbouw**
 - Heldere en aansprekende visie op de landbouw. Waar moet je als boer nu op intekenen? Hoe verdien je dat terug?
- **Economie**
 - Duurzaamheid: circulaire economie
 - Provinciale economie komt niet in de plannen voor

Plenair

Ik mis Jules Verne. Het verhaal gaat over de tegenwoordige tijd, is oplossend, bevat niks nieuws. In 2050 wonen we misschien in de lucht, halen we mangaanknollen van Mars.

PERSPECTIEF

- Verstoring door invloeden van buiten de provincie
- Het proces is gericht op visie vanuit eigen kracht: is OK. Maar wat ik mis is een analyse van wat uit andere provincies op ons afkomt
- Ik mis overall, hier en bij de regio Amersfoort, in de ruimtelijke verkenning dat Amsterdam havens-West gaat ontwikkelen voor 100-150.000 bewoners
- Nationale lobby nodig voor luchtkwaliteit & mobiliteit

PROCES

- Verbreden, circulair, natuur-inclusieve landbouw: het is een bottom-up proces. De ambitie 2050 (bijv. bodemdaling) moet stevig worden neergezet, als prikkel
- Manier van samenwerken in 2050?
- Geluk / Samen-werken

FINANCIERING

- Financiering
- Financiering groen etc. Wel genoemd, maar hoe slim realiseren?

DIGITALISERING

- Digitalisering

STEDEN EN DORPEN

- Ik mis aandacht voor dorpen
- Relatie stad/dorp
- Kleinere kernen, zoals Rhenen, zijn ook belangrijk. Focus ligt te veel op de stad Utrecht
- Niet alleen stedelijk. Overall is noodzaak voor nieuwbouw

KLIMAAT

- Klimaatadaptatie in de stad. Is juist dáár belangrijk: hitte en water
- Klimaatadaptatie

ENERGIE

- Energie in het landschap
- Benut thermische energie oppervlaktewater en afvalwater (Teo & Tea)
- Iedereen van het gas af

LANDBOUW

- Nadruk op biodiversiteit in de landbouw, andere productiemethoden
- Landbouw heeft wel trends: agrarische leegstand, bodemdaling veen, natte teelt

NATUUR

- Natuur en biodiversiteit wel genoemd ten behoeve van de mens, te weinig voor de natuur zelf
- Natuur/biodiversiteit. Robuust natuurnetwerk: Valleilint / groene ruggengraat. 'Wildernisnatuur'

MILIEU

- Milieu. Kwaliteit lucht, water, bodem, ook van natuur. Zie Staat van Utrecht
- Lucht en mobiliteit
- Milieukwaliteit, o.a. lucht, geluid, bodem
- Luchtkwaliteit (fijnstof) & mobiliteit. Nationale lobby nodig
- Ik mis aandacht voor luchtkwaliteit o.a. fijnstof als gevolg van landbouw, verkeer
- Fijnstofdiscussie
- Voor schoner goederenvervoer – schonere auto's en schonere brommers! Zeker als draaischijf te veel pendel van buitenaf
- Geluid. Rust is ook geen mobiliteitsgeluid

ERFGOED

- Combinatie erfgoed – natuur. De bijzondere positie van buitenplaatsen hierin faciliteren?
- De term erfgoed

ECONOMIE

- Uit de maatschappelijke opgaven en dilemma's 2050 blijkt een behoefte aan groei van bedrijven. Maar provinciale economie komt er niet in voor. Evenmin de behoefte aan technisch personeel.
 - o Plannen voor economische groei en continuïteit van bestaande en nieuwe bedrijven
 - o Plannen voor groeiende werkgelegenheid bij groeiend aantal inwoners (+160.000 woningen)
- Circulaire economie, circulaire leefbaarheid, kringloop
- Ik mis de ommezwaai naar een circulaire economie. Circulair!
- Natuur is (ook) economie. Samen de koek groter maken.
 - o Natuur hoort op economische agenda
 - o Bedrijven medeverantwoordelijk maken; nieuwe allianties

MOBILITEIT

- We moeten toe naar een mobiliteitstransitie
- Ik mis de feitelijke onderbouwing van de mobiliteitsverschuiving. Verdubbeling openbaar vervoer: is de groei van de auto van de afgelopen 3 jaren
- Openbaar vervoer. Makkelijke maken. Nu veel klachten over in- en uitchecken van OV-kaarten
- Ondergronds openbaar vervoer
- Doorgaand autoverkeer door de provincie

WAAR ZITTEN JE ZORGEN?

VISIE/KEUZES

- **Algemeen**
- Bewustwording van de bestaande kwaliteiten → We hebben een verantwoordelijkheid met zijn allen
- De visie is volledig gebaseerd op het groeiparadigma 2018 → geldt dit in 2050 nog? → Is een keuze! De visie wordt zo reactief en probleemoplossend in plaats van visie/ambitie
- Hoe krijg je het voor mekaar: groei-gezond-slim in combinatie met groei-wie-betaalt?
- Groei zou geen uitgangspunt moeten zijn, maar is een keuze!
- Zie de jongeren, out of the box: 'Is het uitdagend genoeg?' We hebben het over 2050, niet over de komende paar jaar
- Integraliteit & samenhang tussen opgaven/thema's
- Durven we echt te kiezen?
- Als je geen keuzen maakt gaat alles minder goed: de tegenstelling wensen – mogelijkheden
- Blijven we wel visionair? → Realiteitsdenkraam

- Te starre keuze kan innovatie/ontwikkeling frustreren
- We willen wonen, werken, recreëren, met alle gevolgen van dien. Dit vereist keuzes die concreet gemaakt moeten worden. De angst is wordt er niet teveel gepolderd?
- Als je alle vraagstukken wil invullen dan past het niet!
- Het past niet allemaal ...
- Dit kan dus niet beleidsneutraal → vraagt nieuwe afwegingen en serieus politiek debat
- Hoe? Groei ook écht verbinden aan investeren in groen, gezond + slim. Baat-houders laten meebetalen (privaat, publiek)
- Ik lees: aandacht voor 2050, aandacht voor dilemma's. Ik lees niet: nu al richting bepalen
- Wellicht twee fasen voorstellen: wat hebben we in 203? Hoe sturen we bij voor visie 2050?
- Opkomst Azië – invloed op groei provincie Utrecht
- Faciliteren groei, werken. Geluk: kwaliteit boven kwantiteit
- Kwaliteit boven kwantiteit → keuzes maken
- Hoeveel belang hecht je aan 600+ invullers van een enquête?
- Waarom doet Utrecht of zij Randstad 2 wil worden? Suburbanisatie zou naar boven moeten? Naar Lelystad-Almere, wie wil dat?
- Vooral redeneren vanuit planologie minder vanuit 'werken'
- Dat we door de geprognosticeerde groei te faciliteren onze kwaliteit als vestigingslocatie op de tocht zetten
- **Veiligheid en gezondheid**
 - Veiligheid niet/onvoldoende meegenomen als onderdeel van de fysieke leefomgeving
 - 'Veiligheid' ontbreekt bij gezonde leefomgeving
 - Gezondheid is ook gezondheidsbescherming: lucht, geluid, bodem, water, klimaat. Gezonde leefomgeving is niet alléén bewegen – groen – toegankelijkheid – beleven – voeding
- **Landbouw**
 - Wordt de landbouw wel goed gehoord?
 - Worden jonge boeren blij van de nieuwe visie? Zij zitten in het gebied waar jullie willen bouwen!
- **Mobiliteit**
 - We volgen de mobiliteits(groei) → zet in 2050 in op het voorkomen van mobiliteitsgroei
- **Economie**
 - Hoezo: (maak)industrie, handel, bouw. Geen behoefte in toekomst. Misschien geen ruimte in stedelijk gebied, wel in de Algemene Verordening
- **Duurzaamheid**
 - Duurzame provincie profileren is lobby/steun uit Den Haag voor nodig t.b.v. mobiliteitsdruk

PERSPECTIEF

- De afwezigheid van de 'hardwerkende Nederlander met een hoge hypotheek die vandaag een keer in de file heeft gestaan tussen huis en werk'
- Bovengemeentelijk commitment om de visie waar te maken
- Eigenlijk een nationaal puntje: niet alleen richten op Randstad voor wonen/werken. Investeer in snel openbaar vervoer naar de rest van Nederland
- Goede afstemming potenties in Nederland en Europa
- Wonen groei?! Hoeft niet, in 30 jaar kun je mensen elders laten wonen → binnenkort 200.000^e inwoner Almere

PROCES

- Zonder een strak geleide overheidsstrategie hebben we een probleem. Nederland is zo klein

STEDEN EN DORPEN

- Zorg ervoor dat gemeenten in het groen, in het buitengebied ook kunnen groeien in lokale economie en niet geofferd worden aan de grootstedelijke behoefte aan groen
- Hoe combineer je compacte stad met groen & water in de stad?
- Binnenstedelijk bouwen gaat niet snel genoeg
- Steden zo groot dat fietsen en lopen niet meer werkt
- Dorpen moeten dorp blijven en geen VINEX-wijken worden

- Te veel focus op de stad; dorps gemeenten willen ook groei van wonen en werken faciliteren
- Mogelijkheid om bedrijventerreinen uit te breiden teneinde werkgelegenheid lokaal, buiten de stad, goed te houden
- Voorzieningen in dorpen. Genoeg woningen
- De groei van de stad. Dorpen aantrekkelijk maken
- Teveel vanuit stad geredeneerd naar/richting de 'randgemeenten' (slachtoffers). Gezond 'stedelijk' leven
- Pas op voor een gedeelde stad!
- Het is de vraag of alles concentreren in grote kernen juist geen problemen oproept van congesties en vervreemding bij mensen
- Slimmere vervoersconcepten maken de compacte stad onnodig

KLIMAAT

- Klimaatadaptatie, water moet weg kunnen

ENERGIE

- Energie moet worden opgewekt waar het gebruikt wordt. Dat betekent een opwek in grootstedelijk gebied, anders enorme verliezen in transport en kabels
- Voor energieopwekking naar andere gebieden/provincies/zee kijken
- Haalbaarheid geen energie opwekken in buitengebied
- Duurzame energie inclusief wind komt hoe dan ook op ons af → geef sturing + faciliteer

LANDBOUW

- Landbouwgrond: niet gebruiken voor zonnepanelen, meer organische mest = minder bodemdaling
- Eemland niet als innovatief ontwikkelgebied voor (intensieve) landbouw, maar juist voor intensieve natuur met landbouw

NATUUR & LANDSCHAP

- Natuur is allerbelangrijkste. Blijft niet vanzelf. Vraagt organisatie, financiering en draagvlak/betrokkenheid eigenaren (terrein beherende organisaties/particulieren, landgoederen)
- Natuur is een sluitpost in tegenstelling tot uitkomst enquête op nummer 1
- Moet een zó volle provincie zich wel richten op de natuur om de natuur? Kan dan niet beter op NOVI-niveau?
- Zet in op groene contouren! Koester de écht waardevolle landschappen → schrale cultuurgronden kunnen meer kwaliteit & hogere natuurwaarden krijgen door natuur-inclusief te bouwen
- In stand houden robuuste landschappen
- Wat is robuust landschap? De veerkracht komt in deze visie verder onder druk
- Ga niet voorbij aan de zeer hoge maatschappelijke waarde van binnenstedelijk groen!

MILIEU

- Lucht en geluid CO₂

CULTUUR

- Het containerbegrip 'cultuur' kan op verschillende manieren worden opgenomen. Waar gaat mee 'gewerkt' worden? Erfgoed, theaters etc.?
- Nodig: integraal nadenken over cultuur (= erfgoed) en natuur. Niet alleen in thema's maar de verbanden